

ชะป๊ะเรืองเก่า

นายประพันธ์ อัมพข อติต ส.ส. ปล้นข้าวสารแจกคนจน

บ้านเก่า เป็นชุมชนใหญ่อยู่ในอำเภอตอกคำใต้

ที่บ้านเก่าได้พบอนุสาวรีย์ของอดีต ส.ส. เชียงราย และ อดีต ส.ส. พะเยา ชื่อ นายประพันธ์ อัมพข อนุสาวรีย์นี้สร้างขึ้นโดยประชาชนที่มีความรักและระลึกถึงคุณความดีที่นายประพันธ์ได้สร้างไว้สมัยที่มีชีวิตอยู่

โดยนายประพันธ์ อัมพข เสียชีวิตไปล่วง ๒๐ ปีมาแล้ว คือเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ขณะอายุ ๗๑ ปี

นอกจากมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านแล้ว นายประพันธ์ อัมพข ยังได้สร้างตำนานในเรื่องปล้นข้าวสารแจกชาวบ้าน จึงน่าสนใจเกี่ยวกับแนวความคิดและพฤติกรรมที่หาประโยชน์ต่อส่วนรวมของนายประพันธ์ อัมพข รวมทั้งสภาพของสังคมวิถีชีวิตของชาวบ้านในขณะนั้นด้วย

ประวัติ นายประพันธ์ อัมพข เกิดปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ในครอบครัวผู้นำของชุมชน(พ่อเป็นกำนัน) โดยเป็นบุตรของพ่อแคว่นหนานเมืองใจและแม่ฮุยปุง อัมพข เกิดที่บ้านเก่า ตำบลบ้านเก่า อำเภอพะเยาสมัยที่ขึ้นกับจังหวัดเชียงราย

นายประพันธ์ อัมพข มีพี่น้องร่วมบิดามารดากัน ๔ คน ภายหลังพ่อแคว่นหนานเมืองใจสมรสครั้งที่ ๒ กับแม่แสงหล้า วุฒศรี มีบุตรธิดา ๒ คน

ด้านการศึกษาเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนประชาบาลบ้านเก่า หลังจากนั้นไปเรียนต่อที่โรงเรียนประชานุกูลวัดศรีอุโมงค์คำ ในตัวเมืองพะเยา จบชั้นมัธยมปีที่ ๓ ต่อมาพ่อแคว่นหนานเมืองใจซึ่งมีแนวคิดด้านการให้การศึกษาของบุตรได้ส่งไปศึกษาในเมืองเชียงใหม่เข้าเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูเชียงใหม่จบประกาศนียบัตรวิชาชีพครู หลังจากนั้นเข้าเรียนต่อจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย

จบการศึกษาแล้วเข้ารับราชการเป็นครูได้เพียง ๑ ปีได้ออกมาประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรในที่นาที่พ่อแคว่นหนานเมืองใจมอบเป็นมรดก นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพค้าขายด้วยโดยซื้อพืชไร่จากชาวบ้านนำขายต่อให้พ่อค้าในอำเภอพะเยา

การทำงานมักช่วยเหลืองานส่วนรวมของชาวบ้านจนเป็นที่รักเคารพโดยทั่วไป

นายประพันธ์ อัมพข เริ่มเล่นการเมืองครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ โดยลงสมัครและได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงรายเขตอำเภอพะเยา(ส.จ.)

ในปีถัดมา คือ พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. จังหวัดเชียงรายและได้รับเลือกเป็น ส.ส. จังหวัดเชียงราย โดยสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ในครั้งนั้น ส.ส. จังหวัดเชียงรายมี ๕ คน คือ นายสงศักดิ์ สายปัญญา, พันเอกนายวรการบัญชา, นายแลม นุชเจริญ, นายประพันธ์ อัมพข และนายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์(ราชกิจจานุเบกษา, ๓๑ ธ.ค. ๒๕๐๐)

ได้รับเลือกเป็น ส.ส. จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ สังกัดพรรคกิจสังคม

เมื่อจังหวัดพะเยาแยกมาเป็นจังหวัดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ นายประพันธ์ อัมพข ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. จังหวัดพะเยาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ สังกัดพรรคชาติไทย

ผลงานที่ทำมาอย่างต่อเนื่องคือเป็นผู้นำมวลชนในการทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมโดยไม่หวั่นเกรงต่อสิ่งอื่นใด ในคราวหนึ่งเนื่องจากชาวบ้านขาดแคลนข้าวสารจึงได้ทำการปล้น

นาย
ประพันธ์
อัมพوخ
อดีต ส.ส.
เชียงรายและ
ส.ส.พะเยา

รถข่าวสารและนำมาแจกจ่ายให้ชาวบ้าน ต่อมาทางราชการได้จับกุมตัวดำเนินคดี ซึ่งศาลตัดสินจำคุกรวม ๕ เดือน ๘ วัน เป็นการช่วยเหลือชาวบ้านที่ทุกข์ยากแม้บางครั้งจะต้องได้รับผลตอบแทนที่เจ็บปวด

ชาวบ้านได้ตั้งสมญาให้นายประพันธ์ อัมพوخว่า “เสือมือเปล่าปล้นข้าวให้ชาวนากิน” ผลงานสำคัญของนายประพันธ์ อัมพوخ คือ การเสนอให้อำเภอพะเยายกฐานะขึ้นเป็นจังหวัดพะเยาเป็นผลสำเร็จในปี พ.ศ.๒๕๒๐ เป็นจังหวัดที่ ๗๒ ของประเทศไทย นอกจากนี้ยังเสนอของบประมาณมาจัดสร้างเขื่อนห้วยแม่แฝง อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำแวน อ่างเก็บน้ำแม่ต้า อ่างเก็บน้ำร่องลึก อ่างเก็บน้ำแม่ปืม อ่างเก็บน้ำห้วยป่าซาง ทำให้ชาวบ้านได้รับน้ำเพียงพอที่จะทำการเกษตรสร้างรายได้ดีดีส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ยังของบประมาณสร้างระบบน้ำประปาอำเภอดอกคำใต้ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ ใช้งบประมาณ ๒๒ ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๒๔ ได้พัฒนาด้านการศึกษาโดยประสานก่อตั้งโรงเรียนถ้ำปินวิทยาคมทำให้มีสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ด้านครอบครัว ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ นายประพันธ์ อัมพوخ แต่งงานกับนางคำไล ศรีไชยวงศ์ ต่อมาแยกทางกัน ในปี พ.ศ.๒๕๔๘ แต่งงานนางบัวเนียม ไชยเลิศ ต่อมาแยกทางกัน มีบุตรร่วมกัน ๒ คน คือ นายพิบูลย์ อัมพوخและนายพูลชัย อัมพوخ หลังจากนั้นแต่งงานกับนางกิ่งทอง ทะลิ มีบุตร ๓ คนคือ จ.ส.ต.ไพโรจน์ อัมพوخ, นายไพรัช อัมพوخและนางสาวอาภัสรา อัมพوخ (หนังสืออนุสรณ์งานฌาปนกิจศพนายประพันธ์ อัมพوخ,๒๕๓๖)

สอบถามน้องสาวของนายประพันธ์ อัมพوخ ชื่อ ผ่องศรี อัมพوخ(ต่อมาเปลี่ยนเป็น สุนิตานันท์ ธนาเครือสาร)

คุณสุนิตานันท์ ธนาเครือสาร เล่าว่าเกิดเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๒ ปัจจุบันอายุ ๗๐ ปี โดยเกิดที่บ้านถ้ำ อำเภอดอกคำใต้ เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านถ้ำ ต่อมาเรียนต่อที่โรงเรียนสตรีพะเยา โดยมาพักอาศัยอยู่กับคนรู้จักกับพ่อ(กำนันเมืองใจ) มีร้านอาหารอยู่ข้างสถานีตำรวจกองเมืองพะเยา ชื่อ ฟ่อน้อย แม่ปวน ภายหลังย้ายไปอยู่บ้านพักครูโรงเรียนสตรีพะเยา

คุณสุนิตานันท์ เล่าเรื่องนายประพันธ์ ซึ่งเป็นพี่ชายว่า

*วัยเด็กเคยไปหาเลี้ยงกับพี่ประพันธ์เสมอ พี่ประพันธ์มีรถยนต์สีฟ้ามาฝากเล็ก ต่อ
มาอีกรถยนต์สีฟ้าอีกคัน สีฟ้า เวลาไปหาเลี้ยงต้องห่อข้าวไปกินด้วย ชาวบ้านรักมาก เป็น
คนดีชอบช่วยเหลือชาวบ้าน ไม่เห็นแก่เงิน สมัยเป็น ส.ส.เคยร่วมกับ ส.ส.เขวง วงศ์ใหญ่
เสนอตั้งจังหวัดพะเยา แต่ ส.ส.เขวงอยากได้ตั้งที่อำเภอเชียงคำ มีความขัดแย้งกันอยู่บ้าง
พี่ประพันธ์จะเห็นชาวบ้านสำคัญกว่าญาติพี่น้อง เคยเป็นควมารถ ต่อมาลาออกมาเป็น
เกษตรกร โดยมีพื้นที่พ่อแม่มอบให้ มีที่ดินอ่างเคยสร้างเครื่องโม่ชาใช้เอง เคยมาลารัฐ
มาปลูกที่พะเยา

ด้านเรื่องการปล้นข้าวสารจากชาวบ้าน คุณสุจินดาภรณ์ เล่าว่า

"ขณะนั้นชาวบ้านเดือดร้อน ท่านแม่ได้ผลอกหลายอันมาก พี่ประพันธ์พาชาวบ้าน
มานั่งให้อยู่ที่ถนนบ้านแม่กา ดังครอบครัวข้าวดำสาร ขอข้าวสารไปแจกให้ชาวบ้าน โดยประกาศ
ชื่อตัวเองว่า ส.ส.ประพันธ์มาขอข้าวสารจากชาวบ้านที่ไม่มีข้าวกิน ขณะนั้นผมเองสวนไม่ได้เอา
ทั้งคืนรอด เมื่อมีการแจ้งความโดยเจ้าของโรงสาร พี่ประพันธ์รีบเป็นคนดีหลนเดียว ถูกดำเนิน
คดีแล้วศาลตัดสินจำคุก ๕ เดือนเศษ ถูกควบคุมตัวที่เรือนจำเชียงราย

"ช่วงที่เกิดเหตุการนี้ผมตอนนั้นยังเป็นวัยรุ่น (อายุ ๑๕ ปี ประมาณ ปี พ.ศ.๒๕๐๗)
และไปเรียนในตัวเมืองเชียงใหม่ พังจากญาติพี่น้องที่เอาเงินมาให้พี่ประพันธ์ไปปล้นข้าวสาร
ด้วยตัวเองเพื่อแจกชาวบ้านที่ไม่มีข้าวกิน สมมติไปเยี่ยมพี่ประพันธ์ที่เรือนจำเชียงรายประจำ คือ
พ่อเลี้ยงตาคำ วงศ์อินทร์ เป็นคนอำเภอเชียงคำมาตั้งโรงโม่ชาหลายโรงพี่ประพันธ์ ชื่อบาง
ศรีแก้ว จะพาพวกที่ไม่ใช่พี่ประพันธ์เอง ไปขโมยเงินแม่เลี้ยงข้าวดำสารและพาทหารเพื่อไป
พ่อเลี้ยงตาคำไปเยี่ยมพี่ประพันธ์ จนเมื่อตัวผมขึ้นรถกับพี่ประพันธ์ไปตัวรถเราพี่
ประพันธ์ดูผมเหมือนบงนี่"

เหตุการณ์ ส.ส.ประพันธ์ ตั้งพัก ไปขอข้าวสารจากชาวบ้าน เหตุการณ์เกิดขึ้น
ช่วง ๕๐ ปีตั้งนั้นผมที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์จึงได้สัมภาษณ์คุณพ่อและคุณแม่ในคืนเหตุการณ์การ
ปล้นข้าวสาร คือ นายทวน ไชยทวน ชาวบ้านบ้านแม่กา เขตอำเภอเมืองพะเยา โดยบ้าน
แม่กาอยู่ห่างจากตัวเมืองพะเยาไปทางอำเภอสองแควประมาณ ๑๑ กิโลเมตร

นายทวน ไชยทวน ปัจจุบันอายุ ๗๕ ปี เกิดปี พ.ศ.๒๕๐๗ สำเร็จการศึกษามาจาก
ถิ่น คือ จบจากจังหวัดน่าน ศึกษาจบจากจังหวัดลำปาง จบชั้นประถมศึกษา และจาก
เรียนจบชั้นประถมศึกษา ๕ จากโรงเรียนแม่กาสหกรณ์แล้วได้ลงนามทำประกันจำต่อโรงโม่
ครอบครัวไม่มีเงิน มารับจ้างขุดบ่อที่ตำบลทุ่งศรี ๓ ตำบลทุ่งศรีตอนใต้ของอำเภอ ไชย
ดีคนแม่กาชื่อ

แม่บ่อทุ่งศรี ๕ ไร่ได้ ๕๐ บาท และขุดบ่อทางบ้านบึง ได้ค่าขุด ๕ ไร่ได้
๕๕ ไร่ ๕ ไร่ ได้ ๕๕ บาท หากไม่ขุดบ่อก็ไม่มีเงิน หากรับจ้างขุดบ่อที่มารกรทุก
วัน ๒ คนได้ค่าจ้างคนละ ๒๕ บาท เริ่มทำงานตั้งแต่วันที่ ๑ ถึง ๒ จนถึง ๖ ไม่เคย
ชื่อไปขุดบ่อ

นอกจากนี้งานรับจ้างขุดไร่ได้ไร่ละ ๒๐ บาท ชาวบ้านที่รับจ้างขุดที่บึงใหม่จะจำ
ขุดไร่เพื่อไปปลูกข้าวปลูกพืช นอกจากนั้นจ้างขุดบ่อขุดบ่อที่บึงใหม่บ้านบึงในดินและแนว
ป่าช้าแม่กาขุดบ่อขุดบ่อที่บึงใหม่ขุดบ่อที่บึงใหม่

นายทวน ไชยทวน เล่าเรื่องเหตุการณ์การปล้นข้าวสารจากชาวบ้าน

ขณะนั้นผมอายุประมาณ ๑๗ ปี (ประมาณปี พ.ศ.๒๕๐๗) ยี่สิบหนึ่งถึง ท่านแม่
ไม่ได้ผล ข้าวดำหรือข้าวดำ ท่านแม่เป็นคนใจดีใจดีบ้านแม่กา มาอีกขบวนใจดีใจดี มาว่าแม่
ปล้นข้าวสารกิน ผมตกลงว่าผมพาพี่ประพันธ์ไปขโมยข้าวกิน ขนกับประมาณ ๕๐ คน ไป
ที่ป่าทางสะพานแม่กาไร่

พ.ศ.๒๕๖๖ เดือนภาค รอง ผบ.ภ.จ.พะเยา